

Т. О. Осташко

Світовий ринок

СВІТОВИЙ РИНОК — глобальний обмін товарами та послугами між країнами світу.

Терміни «світовий ринок» і «глобальний ринок» часто використовують як взаємозамінні, але вони різняться за контекстом: поняттям «світовий ринок» позначають сукупність усіх національних ринків світу в контексті виокремлення окремих країн і їхніх ринків; визначення «глобальний ринок» передбачає інтеграцію національних ринків у єдиний. Основні характеристики С. р.: глобальна конкуренція, вільні/частково регульовані потоки капіталу та робочої сили, стандартизація товарів і послуг, спільні моделі споживання завдяки доступу споживачів до глобальних брендів, цифровізація (цифрові платформи, електронна комерція та комунікаційні технології), переважання ланцюгів доданої вартості, прив'язаних до транснаціональних корпорацій, зростання залежності національних ринків від умов С. р. За об'єктами торгівлі він складається із ринків товарів (сировинні, промислові, продукти харчування тощо), ринків послуг (туризм, транспорт, фінансові, освітні, IT-послуги тощо), фінансових ринків (валюта, цінні папери, кредити, інвестиції), ринків праці (міжнародна трудова міграція), ринків інтелектуальної власності (патенти, ліцензії, авторські права). За рівнем конкуренції окремі товарні ринки або ринки послуг можуть бути олігополістичними, де транснаціональні корпорації диктують умови, або конкурентними. Позиціонування України у товарній структурі С. р. визначене її природними ресурсами, виробничим потенціалом, географічним розташуванням і трудовими ресурсами. Україна є одним із найбільших експортерів сільськогосподарської продукції на С. р. — кукурудзи, пшениці, соняшникової олії. Також вона традиційно експортувала чавун, сталь, залізну руду і до повномасштабної війни була серед найбільших експортерів сталі у Європі. Новою точкою зростання експорту є послуги IT-сектору.

За географічною ознакою виокремлюють С. р., регіональні ринки (наприклад, ЄС, NAFTA/USMCA, ASEAN, МЕРКОСУР) і національні ринки, інтегровані у світову економіку. У географічній структурі С. р. Україну позиціонують як стратегічний транспортний коридор між Європою та Азією і як країну-кандидат на вступ до ЄС, ринок якої швидко інтегрується до ринку ЄС у рамках Поглибленої і всеохопної зони вільної торгівлі (частина Угоди про Асоціацію між Україною та ЄС). С. р. регламентований *Світовою організацією торгівлі* (СОТ) та іншими міжнародними організаціями, Регіональними торговельними угодами,

рішеннями урядів окремих країн. Головний регулятор світової торгівлі товарами і послугами, що встановлює правила торгівлі й вирішує торговельні суперечки, — СОТ. Під її егідою укладають багатосторонні та Регіональні торговельні угоди, спрямовані на лібералізацію світового і регіональних ринків. [Міжнародний валютний фонд](#) і *Світовий банк* регулюють фінансові потоки, надають кредити, підтримують розвиток. Основні форми регламентації діяльності С. р. — митно-тарифне регулювання та гармонізація технічних, санітарних і екологічних стандартів для полегшення торгівлі. Для регулювання зовнішніх ринків уряди країн світу використовують заходи, спрямовані на лібералізацію торгівлі, або протекціоністські заходи, спрямовані на захист власних виробників і окремих галузей від глобальної конкуренції. Основоположником теорії лібералізму вважають шотландського економіста 18 ст. А. Сміта, ідею протекціонізму обґрунтував у своїх працях німецький економіст та політичний діяч 19 ст. Ф. Ліст. На С. р. поширюються тенденції до регіоналізації світової торгівлі у рамках Регіональних торговельних угод. Регіоналізм підмінює багатосторонню лібералізацію — минуло понад 30 р. після останнього результативного Уругвайського раунду переговорів [Генеральної угоди з тарифів і торгівлі](#) / СОТ, а наступний раунд не завершено. Також набуває поширення тенденція застосування урядами окремих країн заходів протекціонізму з метою розвитку власної промисловості.

Рекомендована література

1. Ліст Ф. Національна система політичної економії / Пер. з нім. К., 2002;
2. Кораблін С. О. Макроекономічна динаміка України: пастка сировинних ринків. К., 2017;
3. Осташко Т. Міжнародна торгівля і торговельна політика // Екон. теорія. 2017. № 1;
4. Сміт А. Багатство народів. Дослідження про природу та причини добробуту націй / Пер. з англ. К., 2018;
5. Козак Ю. Г., Лігоненко Л. Л., Петрова Л. П. Міжнародна торгівля: Навч. посіб. К., 2019.

Бібліографічний опис:

Світовий ринок / Т. О. Осташко// Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2025. – Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-890757>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).